

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет менеджменту

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗЕЛЕНА ЕКОНОМІКА ТА МІЖНАРОДНІ РИНКИ

(назва навчальної дисципліни)

підготовки бакалавра

денної та заочної форм здобуття освіти

освітньо-професійної програми

«Менеджмент міжнародного бізнесу»

спеціальності Менеджмент

галузі знань Управління та адміністрування

ВИКЛАДАЧ: О.М. Олійник, к. філос.н., доцент, доцент кафедри бізнес-адміністрування і менеджменту зовнішньоекономічної діяльності

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри бізнес-адміністрування
і менеджменту зовнішньоекономічної
діяльності

Протокол № 1 від "25" серпня 2025 р.
Завідувач кафедри бізнес-адміністрування і
менеджменту зовнішньоекономічної
діяльності

(підпис) Бірюков О.Т.
(ініціали, прізвище)

2025 рік

ЗЕЛЕНА ЕКОНОМІКА ТА МІЖНАРОДНІ РИНКИ

Зв'язок з викладачем (викладачами):

Викладач: к філос.н., доцент Олійник Олександр Миколайович

E-mail: a.n.oleynick@gmail.com

Телефон: (061) 289-41-39 (кафедра)

Інші засоби зв'язку: Moodle (форум курсу, приватні повідомлення)

Кафедра: бізнес-адміністрування та менеджменту ЗЕД, бй корп. ЗНУ, ауд. 108 (1^й поверх)

1. Опис навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Зелена економіка та міжнародні ринки» є формування у майбутніх фахівців системного бачення зеленої економіки та уміння приймати управлінські рішення щодо виходу компаній на міжнародні ринки з урахуванням екологічних стандартів, ESG-вимог, кліматичної політики, зелених фінансів та регуляторних бар'єрів.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Зелена економіка та міжнародні ринки» є:

- пояснювати принципи зеленої економіки, циркулярності та сталого розвитку;
- аналізувати зелену трансформацію ринків (ЄС та глобально);
- оцінювати регуляторні вимоги (вуглецеві механізми, екостандарти, ESG-звітність);
- будувати міжнародну стратегію компанії: продукт–ринок, ланцюги постачання, комплаєнс;
- розраховувати базові показники (вуглецевий слід, ресурсна ефективність, ESG-KPI);
- формувати пакет виходу на міжнародний «зелений» ринок (експорт/партнерство/локалізація).

«Зелена економіка та міжнародні ринки» як компонент освітньо-професійної програми підготовки відповідає таким **програмним компетентностям**:

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК14. Здатність працювати у міжнародному контексті.

СК2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

СК6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

СК16. Здатність аналізувати та прогнозувати діяльність, визначати особливості та пріоритети реалізації підприємництва в умовах невизначеності міжнародного ринкового середовища та поглибленої співпраці з Європейським Союзом.

СК18. Вміння визначати стратегічні пріоритети підприємств на зовнішніх ринках, обирати та застосовувати управлінський інструментарій із врахуванням сучасних систем бізнес-комунікацій.

«Зелена економіка та міжнародні ринки» як компонент освітньо-професійної програми підготовки забезпечує такі **програмні результати навчання (ПРН)**:

РН4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

РН6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

РН12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.

РН15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.

РН19. Вміти формувати цілі функціонування міжнародних організацій, визначати місію та цілі міжнародної діяльності, організувати їх реалізацію, планувати виробничу діяльність, управляти процесами прийняття управлінських рішень у міжнародному бізнесі.

Курс «Зелена економіка та міжнародні ринки» розкриває сучасні підходи до формування та розвитку зеленої економіки як стратегічного напрямку трансформації бізнесу й міжнародної торгівлі. Дисципліна виходить за межі суто екологічної тематики, зосереджуючись на управлінських механізмах забезпечення конкурентоспроможності підприємств у глобальному середовищі, де

ключову роль відіграють ESG-вимоги, стандарти сталості, кліматична політика та “зелені” фінанси. Програма формує системне аналітичне мислення майбутніх менеджерів міжнародного бізнесу, дозволяє зрозуміти зв’язок між екологічною відповідністю компанії, ефективністю її бізнес-процесів та доступом до міжнародних ринків. Курс також орієнтований на розвиток навичок прийняття управлінських рішень в умовах регуляторної невизначеності, репутаційних ризиків і швидких змін міжнародної економічної кон’юнктури.

Курс дає можливість:

– зрозуміти сутність зеленої та циркулярної економіки, а також логіку переходу від лінійних моделей виробництва до ресурсоефективних стратегій розвитку компаній у міжнародному середовищі;

– усвідомити вплив кліматичної політики та екологічного регулювання на міжнародну торгівлю, доступ до ринків і вимоги до прозорості ланцюгів постачання;

– засвоїти методологію ESG–управління та нефінансової звітності як інструментів підвищення довіри інвесторів, партнерів і споживачів, а також формування стійкої ринкової репутації;

– набути практичних навичок використання індикаторів сталості, оцінювання вуглецевого сліду, аналізу ресурсної ефективності та формування KPI для контролю екологічних і економічних результатів;

– оволодіти інструментами зелених фінансів і підходами до обґрунтування інвестиційних рішень у проектах модернізації, декарбонізації та розвитку сталих продуктів;

– розвинути здатність формувати міжнародну стратегію компанії на “зелених” ринках, включно з вибором моделі виходу, адаптацією продукту до стандартів, позиціюванням бренду.

Необхідні навчальні компоненти (пререквізити, кореквізити і постреквізити): Світові ринки, Економічна теорія, Зовнішньоекономічна діяльність підприємства, Планування та прогнозування діяльності міжнародних компаній, Менеджмент, Планування та управління фінансами підприємства, Маркетинговий менеджмент, Організація міжнародного бізнесу, Управління сталим розвитком підприємства, Навчальна практика, Виробнича практика, Кваліфікаційна робота бакалавра.

Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Статус дисципліни	вибіркова	
Семестр	8 -й	8-й
Кількість кредитів ECTS	3	
Кількість годин	90	
Лекційні заняття	22 год.	4 год.
Практичні заняття	12 год.	4 год.
Самостійна робота	56 год.	82 год.
Консультації	Консультації: вівторок 16:00 - очний формат: 108 кабінет 6 навчальний корпус, кафедра бізнес-адміністрування та менеджменту ЗЕД - дистанційний формат: Zoom meeting https://us02web.zoom.us/j/9512325238?pwd=RzZOeEpMenNBOExGTHprRkNtVXlMUT09 Meeting ID: 951 232 5238 Passcode: 278601	
Вид підсумкового семестрового контролю:	залік	
Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=17997	

2. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

Компетентності / результати навчання	Методи навчання	Форми і методи оцінювання
Компетентності		
ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу	- лекції-бесіди та обговорення філософських концепцій; - проблемно-орієнтоване навчання (завдання на виявлення сутності проблем); - семінари-дискусії; - розробка концептуальних моделей; - мозковий штурм	- бліц-опитування; - контрольні запитання/тести на розуміння категорій; - презентації аналізу та синтезу концепцій; - письмові аналітичні завдання.
ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	проблемно-орієнтовані лекції; аналіз реальних та модельних ситуацій; дискусії; самостійне опрацювання фахової літератури та нормативних документів	тестування; аналіз ситуаційних завдань; виконання письмових завдань; бліц-опитування; залік
ЗК8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.	робота в Moodle; використання MS Excel для розрахунку показників, бюджетування та звітності; огляд інтерфейсів та функціоналу сучасних інформаційних платформ	бліц-опитування; аналіз кейсів (аналіз та оцінка обґрунтованості рішень); участь у дискусіях (активність, якість аргументів) виконання завдань з аналізу доступних інтерфейсів та функціоналу сучасних інформаційних платформ; самооцінка/взаємооцінка / рецензування доробок колег.
ЗК14. Здатність працювати у	лекції з аналізом міжнародних тенденцій зеленої трансформації та вимог зовнішніх ринків; порівняльний аналіз екологічної політики та	бліц-опитування за темами міжнародної практики зеленої економіки; аналіз кейсів із висновками щодо рішень

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни

міжнародному контексті.	стандартів різних країн і регіонів; робота з міжнародними кейсами компаній щодо виходу на «зелені» ринки та адаптації бізнес-моделей; обговорення прикладів регуляторних обмежень і торговельних бар'єрів у міжнародній торгівлі; самостійне опрацювання англійських аналітичних матеріалів і звітів міжнародних інституцій	компаній у міжнародному середовищі; презентація порівняльного огляду міжнародних вимог і стандартів для обраного ринку; виконання письмового аналітичного завдання за матеріалами міжнародних джерел; залік
СК2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.	лекції з інструментами управлінського аналізу результативності компанії в умовах зеленої трансформації; практичні заняття з оцінювання впливу екологічних вимог на витрати, ціни, прибутковість і конкурентоспроможність; кейс-аналіз ситуацій, де регуляторні та ринкові фактори змінюють експортні можливості підприємства; робота з показниками сталого розвитку та інтеграція ESG-факторів в управлінську оцінку; використання аналітичних моделей зовнішнього середовища (PESTEL, ризики, сценарії)	розв'язання ситуаційних завдань із обґрунтуванням управлінського висновку; виконання практичних робіт з аналізом факторів впливу на результати діяльності компанії; тестування за ключовими поняттями та аналітичними інструментами дисципліни; оцінювання письмових аналітичних завдань і кейс-звітів; залік
СК6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.	лекції з систематизацією понять; практичні заняття з аналізу концепцій; самостійне опрацювання фахової літератури та нормативних документів	бліц-опитування; аналіз кейсів (письмовий/усний, оцінка обґрунтованості рішень); участь у дискусіях (активність, якість аргументів); самооцінка/взаємооцінка / рецензування доробок колег
СК16. Здатність аналізувати та прогнозувати діяльність, визначати особливості та пріоритети реалізації підприємництва в умовах невизначеності міжнародного ринкового середовища та поглибленої співпраці з Європейським Союзом.	самостійне опрацювання сучасних досліджень; підготовка аналітичних оглядів; обговорення актуальних трендів; неформальна освіта	бліц-опитування; звіт про самостійну роботу; презентація аналітичного огляду сучасних трендів міжнародного ринкового середовища в контексті розбудови «зеленої» економіки; рефлексивний звіт
СК18. Вміння визначати стратегічні пріоритети підприємств на зовнішніх ринках, обирати та застосовувати управлінський інструментарій із врахуванням сучасних систем бізнес-комунікацій	лекції з формування міжнародної стратегії компанії на «зелених» ринках і вибору моделі виходу; стратегічні практикуми з розроблення пріоритетів продукт-ринку з урахуванням екологічних вимог і комплаєнсу; проекти з підготовки пакета виходу на міжнародний «зелений» ринок; аналіз міжнародних бізнес-комунікацій та репутаційних ризиків (у т.ч. greenwashing); презентації стратегічних рішень із використанням аргументації для партнерів, інвесторів і стейкхолдерів	оцінювання командного проєкту зі стратегії виходу на міжнародний «зелений» ринок; захист презентації управлінського рішення та обґрунтування стратегічних пріоритетів; аналіз кейсів щодо вибору ринку, моделі виходу та інструментів міжнародної конкуренції; самооцінка та взаємооцінка внеску учасників у командний результат; залік
програмні результати навчання:		
РН4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.	проблемно-орієнтовані лекції з аналізом управлінських дилем зеленої трансформації бізнесу; кейс-аналіз ситуацій щодо виходу компаній на міжнародні «зелені» ринки та вибору стратегічних рішень; практичні заняття з формування альтернатив рішень та обґрунтування вибору на основі критеріїв ефективності; дискусії щодо екологічних, фінансових і репутаційних ризиків управлінських рішень;	розв'язання ситуаційних задач із формулюванням проблеми та запропонованим рішенням; оцінювання кейс-звіту за логікою «проблема–причини–альтернативи–обґрунтування»; усне опитування та участь у практичних обговореннях; тестування за ключовими поняттями та методами прийняття рішень; залік

	самостійне опрацювання аналітичних матеріалів з підготовкою коротких управлінських висновків	
РН6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.	лекції з методики пошуку інформації щодо міжнародних ринків, стандартів та ESG-вимог; практичні заняття з аналізу даних та розрахунку показників ресурсної ефективності і сталого розвитку; робота з аналітичними таблицями для порівняння ринків, витрат і можливостей компанії; використання цифрових інструментів для підготовки міні-звітів та візуалізації результатів; самостійне опрацювання відкритих джерел із підготовкою аналітичного резюме	оцінювання практичних робіт з розрахунками показників і управлінським висновком; перевірка аналітичного завдання на основі даних і джерел міжнародної статистики; тестування з базових інструментів аналізу та логіки інтерпретації показників; оцінювання підготовленої таблиці або короткого звіту щодо обраного ринку; залік
РН12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.	лекції з розкриттям впливу регулювання, стандартів та екологічних вимог на міжнародну діяльність компаній; аналіз прикладів комплаєнсу та наслідків порушення екологічних норм у міжнародній торгівлі; практичні заняття з оцінювання економічних ефектів від впровадження сталих рішень у бізнес-процесах; обговорення соціальних наслідків змін у ланцюгах постачання та відповідальності компанії; самостійне опрацювання кейсів щодо ризиків і наслідків зелених управлінських рішень	оцінювання письмового аналізу “ризиків–наслідки–управлінські дії”; розв’язання ситуаційних завдань щодо регуляторних та репутаційних наслідків; тестування за темами стандартів, комплаєнсу та логіки оцінювання впливу; усне опитування за ключовими категоріями правових і соціально-економічних наслідків; залік
РН15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.	лекції з етичних принципів сталого розвитку та соціальної відповідальності міжнародного бізнесу; обговорення практик відповідального маркетингу та запобігання greenwashing у комунікаціях компанії; аналіз кейсів взаємодії зі стейкхолдерами у мультикультурному середовищі; практичні заняття з оцінювання відповідності управлінських рішень принципам сталості та етики; самостійне опрацювання міжнародних прикладів корпоративної відповідальності та комплаєнсу	оцінювання кейс-завдання з етичним обґрунтуванням управлінського рішення; усні відповіді та участь у дискусіях щодо відповідальності бізнесу; перевірка письмового завдання з аналізом ризиків greenwashing і репутаційних наслідків; тестування з базових принципів ESG та соціальної відповідальності
РН19. Вміти формувати цілі функціонування міжнародних організацій, визначати місію та цілі міжнародної діяльності, організувати їх реалізацію, планувати виробничу діяльність, управляти процесами прийняття управлінських рішень у міжнародному бізнесі.	лекції з формування міжнародної стратегії компанії на “зелених” ринках та визначення стратегічних цілей; практичні заняття з вибору цільового ринку та розроблення плану виходу з урахуванням екологічних вимог; командна робота над проєктом міжнародного позиціонування сталого продукту або рішення; аналіз ланцюга постачання та планування операційної адаптації під стандарти зовнішнього ринку; підготовка презентацій стратегії з аргументацією для партнерів та стейкхолдерів	оцінювання проєктного завдання зі стратегії виходу на міжнародний “зелений” ринок; захист презентації з обґрунтуванням місії, цілей та інструментів реалізації; аналіз кейсів щодо вибору моделі виходу та управлінських рішень у міжнародному бізнесі; оцінювання письмового плану дій або дорожньої карти реалізації стратегії

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Концепція зеленої економіки та нова архітектура світових ринків.

Тема 1. Зелена економіка: сутність та принципи.

Сутність зеленої економіки та її відмінність від традиційної моделі економічного розвитку. Взаємозв’язок зеленої економіки з концепцією сталого розвитку та цілями SDGs. Базові принципи зеленої економіки: низьковуглецевий розвиток, ресурсоефективність, інклюзивність, інноваційність. Екологічні виклики як фактор трансформації бізнес-моделей та міжнародної торгівлі. Вплив кліматичних змін на структуру світового виробництва, логістику та ланцюги доданої вартості. Формування «зеленого попиту» та роль споживачів у зміні стандартів ринку. Державна політика в зеленій трансформації: регулювання, стимули, підтримка інновацій, зелені закупівлі. Розвиток екологічних ринкових механізмів: податки, квоти, стандарти, торгівля викидами. Трансформація конкурентоспроможності компаній у нових умовах глобальної екологічної відповідальності. Вплив репутаційних

факторів та ESG-очікувань стейкхолдерів на управлінські рішення. Ризики та можливості зеленої економіки для бізнесу, що працює на міжнародних ринках. Роль технологій, інновацій та цифровізації у прискоренні переходу до зеленої моделі розвитку.

Тема 2. Циркулярна економіка та ресурсна ефективність.

Концепція циркулярної економіки та її роль у сучасних моделях розвитку міжнародного бізнесу. Обмеження лінійної моделі «виробництво–споживання–відходи» та наслідки для світових ринків. Ресурсна ефективність як стратегічний пріоритет компаній у глобальній конкуренції. Ключові підходи циркулярності: скорочення споживання ресурсів, повторне використання, відновлення, переробка. Циркулярні бізнес-моделі: продукт як сервіс, оренда, підписка, ресейл, ремануфактура. Екодизайн та життєвий цикл продукту як основа управління циркулярними процесами. Зворотна логістика та її значення для скорочення витрат і формування доданої вартості. Вплив циркулярних рішень на собівартість продукції, ціноутворення та маржинальність. Управління відходами та вторинною сировиною як інструмент підвищення стійкості постачання. Вимірювання ресурсної ефективності через операційні, екологічні та фінансові індикатори. Бар'єри впровадження циркулярних практик: інвестиції, інфраструктура, ринкові стимули, поведінка споживачів. Потенціал циркулярної економіки для розвитку експорту та інтеграції у «зелені» ланцюги постачання.

Тема 3. Зелена конкурентоспроможність.

Поняття зеленої конкурентоспроможності та її значення для міжнародної присутності компаній. Екологічні інновації як фактор продуктивності, скорочення витрат та підвищення якості. Формування конкурентних переваг через декарбонізацію, енергоефективність та екологічну модернізацію. Екологічні стандарти та сертифікація як інструмент доступу до міжнародних ринків. Управління екологічними ризиками як частина стратегічного менеджменту та комплаєнсу. Інтеграція ESG-підходів у корпоративну стратегію, операційну діяльність та комунікації. Зелений маркетинг і сталий бренд як фактор довіри, лояльності та преміальної ціни. Ризики «зеленого камуфляжу» та необхідність підтвердження екологічних заяв доказовими даними. Трансформація ланцюгів постачання: прозорість, простежуваність, сталі закупівлі, аудит постачальників. Вимірювання зелених результатів через KPI: викиди, відходи, енергоефективність, водосмісткість, частка переробки. Роль інвесторів, банків і партнерів у посиленні вимог до сталості бізнесу. Можливості українських компаній у міжнародній конкурентній боротьбі за умов екологічної інтеграції та еволюції.

Змістовий модуль 2. Регулювання, стандарти та комплаєнс на міжнародних ринках

Тема 4. Кліматична політика та «зелена» трансформація міжнародної торгівлі.

Кліматична політика як фактор трансформації міжнародної торгівлі та конкурентної боротьби. Формування глобальної кліматичної політики та роль міжнародних інституцій у її реалізації. Взаємозв'язок між кліматичними цілями країн і посиленням екологічного регулювання для бізнесу. Декарбонізація як ключовий напрям переходу до низьковуглецевої економіки та зміни структури ринків. Екологічні регуляторні вимоги як нетарифні бар'єри доступу на зовнішні ринки. Зміна структури попиту та пропозиції під впливом декарбонізації економіки. Формування нових вимог до виробників у глобальних ланцюгах доданої вартості. Кліматичні ризики компаній та їхній вплив на експортну стратегію. Підходи до оцінювання вуглецевого сліду продукції та відповідальність компанії за його скорочення. Вплив екологічної модернізації на собівартість, ціноутворення та рентабельність експорту. Роль енергоефективності та переходу на чисту енергію у забезпеченні доступу до міжнародних ринків. Адаптація бізнесу до міжнародних екологічних правил через комплаєнс та модернізацію процесів. Кліматична відповідальність як елемент репутаційного капіталу та довіри партнерів. Використання цифрових технологій для моніторингу екологічних показників та звітів в міжнародній торгівлі. Можливості та обмеження для українських експортерів у контексті посилення кліматичної політики в світі.

Тема 5. ESG-підходи, нефінансова звітність і управління сталим розвитком компаній.

Сутність ESG та його роль у сучасному міжнародному менеджменті. Еволюція підходів до корпоративної сталості та причини посилення ESG-вимог у світі. Структура ESG-компонентів та зміст екологічних, соціальних і управлінських індикаторів. Стейкхолдерський підхід у сталому розвитку та управлінні соціальною відповідальністю компаній. Інтеграція ESG у корпоративну стратегію та систему управління компанією. Корпоративне управління як основа довіри інвесторів та партнерів у міжнародному середовищі. Визначення суттєвих тем сталого розвитку та їх пріоритизація у звітності компанії. Нефінансова звітність як інструмент прозорості та підвищення довіри стейкхолдерів. Побудова системи ESG-KPI та їх використання в управлінських рішеннях. Взаємозв'язок ESG-показників з ефективністю бізнес-процесів та операційними результатами. Організаційна структура управління ESG та роль функцій сталого розвитку в компанії. Вплив ESG на доступ до капіталу, партнерств і міжнародних ринків. Ризики формального підходу до ESG та наслідки для репутації й ринкової позиції. Цифровізація ESG-звітності та використання аналітики даних для підвищення якості управління. Перспективи впровадження ESG-підходів в українських компаніях та бар'єри практичної реалізації.

Тема 6. Екологічні стандарти, сертифікація та екомаркування як фактор виходу на міжнародні ринки.

Екологічні стандарти як механізм регулювання якості та безпеки продукції на міжнародних ринках. Класифікація стандартів та їх значення для експортної діяльності компанії. Система стандартів ISO у сфері екологічного менеджменту та управління викидами. Екологічний менеджмент як частина загальної системи менеджменту та забезпечення безперервного поліпшення. Сертифікація як підтвердження відповідності продукції та процесів вимогам сталого розвитку. Сертифікаційні процедури як управлінський процес та вимоги до документації компанії. Екомаркування як інструмент формування довіри споживачів і конкурентних переваг. Оцінювання життєвого циклу продукції як основа формування екологічних характеристик товару. Комплаєнс у сфері стандартів як складова стратегії виходу на міжнародні ринки. Вплив екологічної відповідності на позиціонування товарів і маркетингові комунікації. Простежуваність у ланцюгах постачання як вимога міжнародних партнерів та торговельних мереж. Роль аудиту постачальників у забезпеченні стабільного комплаєнсу та управління ризиками. Вартість впровадження стандартів та економічна доцільність сертифікації для компанії. Ризики недостовірних екологічних заяв та відповідальність за порушення вимог ринку. Можливості використання стандартів і маркування для підвищення експортного потенціалу українських компаній.

Змістовий модуль 3. Зелені фінанси та стратегія виходу на міжнародні ринки

Тема 7. Зелені фінанси та інвестиційні механізми підтримки сталих проєктів.

Сутність зелених фінансів та їх роль у трансформації економіки і міжнародного бізнесу. Передумови розвитку зеленого фінансування у світі та драйвери попиту на сталі інвестиції. Поняття сталого фінансування та взаємозв'язок із ESG-орієнтованим управлінням компаній. Інструменти зелених фінансів у міжнародній практиці: зелені облигації, зелені кредити, sustainability-linked loans. Грантові програми, кліматичні фонди та міжнародна технічна допомога як джерело підтримки сталих проєктів. Роль міжнародних фінансових інституцій у стимулюванні екологічної модернізації підприємств. Зелена таксономія та її значення для класифікації проєктів і залучення капіталу. Критерії відбору зелених проєктів та вимоги до обґрунтування їх екологічного ефекту. Оцінювання екологічної та соціальної результативності інвестиційних рішень у компанії. Управління інвестиційними ризиками у зелених проєктах та методи їх мінімізації. Фінансова оцінка зелених проєктів: витрати, ефекти, життєвий цикл, інвестиційна доцільність. Застосування показників ефективності інвестицій: NPV, IRR, термін окупності, cost-benefit аналіз. Визначення нефінансових вигод зелених інвестицій і їх інтеграція в управлінську аналітику. Вплив зеленого фінансування на конкурентоспроможність компанії та її позиції на міжнародних ринках. Вимоги прозорості та звітності у зеленому фінансуванні як умова довіри інвесторів. Ризики greenwashing у сфері фінансування та необхідність підтвердження «зеленості» проєкту. Портфельний підхід до фінансування сталого розвитку та баланс коротко- і довгострокових цілей. Практичні можливості зеленого фінансування для українських підприємств в умовах інтеграції до європейського ринку.

Тема 8. Міжнародна стратегія компанії на “зелених” ринках: моделі інтернаціоналізації та конкурентні підходи.

Міжнародні “зелені” ринки як нова модель розвитку конкуренції та регуляторних вимог. Поняття «зелений ринок» та його ключові характеристики з позиції попиту, стандартів і бізнес-культури. Вибір цільового ринку на основі привабливості, ризиків та екологічних бар'єрів входу. Оцінювання зовнішнього середовища міжнародного ринку через PESTEL та конкурентний аналіз. Сегментація споживачів і формування цільових груп на основі екологічних цінностей та поведінки. Визначення ціннісної пропозиції сталого продукту як основи міжнародної стратегії. Стратегії інтернаціоналізації в зеленій економіці: експорт, локалізація, партнерство, франчайзинг, ліцензування. Вплив екологічних вимог на вибір форми виходу компанії на міжнародний ринок. Модель «born global» та цифрові канали як інструменти прискореного міжнародного масштабування. Управління конкурентними перевагами через енергоефективність, інноваційність, циркулярність і комплаєнс. Зелений комплаєнс як складова стратегічного менеджменту на міжнародному рівні. Формування стратегічних партнерств у зелених ланцюгах постачання та роль кооперації з міжнародними компаніями. Ризики виходу на міжнародні ринки у контексті сталості та методи їх оцінювання й контролю. Побудова карти ризиків: регуляторні, фінансові, операційні, репутаційні та логістичні загрози. Стратегії адаптації продукту до вимог ринку та забезпечення екологічної відповідності. Роль сертифікації, маркування та прозорості ланцюга постачання у зміцненні ринкової позиції. Оцінювання ефективності міжнародної стратегії через KPI продажів, впізнаваності, частки ринку та ESG-результатів. Перспективи та виклики для українських компаній у виході на міжнародні зелені ринки.

Тема 9. Маркетинг сталих продуктів та управління “зеленим” брендом на міжнародних ринках.

Сутність маркетингу сталих продуктів у системі міжнародного менеджменту та конкурентної стратегії. Формування екологічної цінності продукту як основи позиціонування на міжнародному ринку. Побудова “зеленої” ціннісної пропозиції та її відповідність очікуванням споживачів. Адаптація міжнародного маркетингового комплексу до вимог зеленої економіки та локальних ринків. Особливості ціноутворення сталих продуктів і формування цінової премії в міжнародному середовищі. Комунікаційна стратегія зеленого бренду та роль довіри у прийнятті рішень споживачем. Інструменти підтвердження екологічних заяв: сертифікація, стандарти, звітність, прозорість даних. Greenwashing як загроза бренду та репутаційні наслідки для компанії на міжнародних ринках. Соціальні мережі та цифровий маркетинг як канали просування сталих продуктів у глобальному середовищі. Роль брендингу та корпоративної репутації у розвитку довгострокових міжнародних партнерств. Споживча поведінка на зелених ринках та фактори лояльності до сталих брендів. Побудова клієнтського досвіду у сталому маркетингу та підтримка повторних покупок. Маркетингові показники ефективності сталих рішень: ROMI, NPS, рівень довіри, залученість аудиторії. Вплив сталих практик на капіталізацію бренду та цінність компанії. Інтеграція маркетингових цілей із ESG-стратегією компанії та узгодження KPI між підрозділами. Кроскультурні аспекти комунікацій сталого розвитку та відмінності сприйняття у країнах світу. Етичні аспекти просування сталих продуктів та відповідальність компанії за комунікаційні заяви. Практичні кейси міжнародних компаній у формуванні зелених брендів та їхні управлінські уроки. Можливості українських компаній у розвитку зеленого маркетингу та позиціонуванні на міжнародних ринках.

4. Структура навчальної дисципліни

Вид заняття /роботи	Назва теми	Кількість годин		Згідно з розкладом
		о/д.ф.	з.ф.	
Лекція 1	Тема 1. Зелена економіка: сутність та принципи. Сутність зеленої економіки та її відмінність від традиційної моделі економічного розвитку. Базові принципи зеленої економіки: низьковуглецевий розвиток, ресурсоефективність, інклюзивність, інноваційність. Екологічні виклики як фактор трансформації бізнес-моделей та міжнародної торгівлі. Державна політика в зеленій трансформації: регулювання, стимули, підтримка інновацій, зелені закупівлі. Формування «зеленого попиту» та роль споживачів у зміні стандартів ринку.	2	0,5	1 раз на тиждень
Самостійна робота	Тема 1. Зелена економіка: сутність та принципи. Взаємозв'язок зеленої економіки з концепцією сталого розвитку та цілями SDGs. Вплив кліматичних змін на структуру світового виробництва, логістику та ланцюги доданої вартості. Розвиток екологічних ринкових механізмів: податки, квоти, стандарти, торгівля викидами. Трансформація конкурентоспроможності компаній у нових умовах глобальної екологічної відповідальності. Вплив репутаційних факторів та ESG-очікувань стейкхолдерів на управлінські рішення.	8	9,5	1 раз на тиждень

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни

	Ризики та можливості зеленої економіки для бізнесу, що працює на міжнародних ринках. Роль технологій, інновацій та цифровізації у прискоренні переходу до зеленої моделі розвитку.			
Лекція 2	Тема 2. Циркулярна економіка та ресурсна ефективність. Концепція циркулярної економіки та її роль у сучасних моделях розвитку міжнародного бізнесу. Ключові підходи циркулярності: скорочення споживання ресурсів, повторне використання, відновлення, переробка. Циркулярні бізнес-моделі: продукт як сервіс, оренда, підписка, ресейл, ремануфактура. Зворотна логістика та її значення для скорочення витрат і формування доданої вартості. Екодизайн та життєвий цикл продукту як основа управління циркулярними процесами.	2	0,5	1 раз на тиждень
Практичне заняття 1	Тема 2. Циркулярна економіка та ресурсна ефективність. Концепція циркулярної економіки та її роль у сучасних моделях розвитку міжнародного бізнесу. Ключові підходи циркулярності: скорочення споживання ресурсів, повторне використання, відновлення, переробка. Циркулярні бізнес-моделі: продукт як сервіс, оренда, підписка, ресейл, ремануфактура. Зворотна логістика та її значення для скорочення витрат і формування доданої вартості. Екодизайн та життєвий цикл продукту як основа управління циркулярними процесами.	2	0,5	1 раз на 2 тижня
Самостійна робота	Тема 2. Циркулярна економіка та ресурсна ефективність. Обмеження лінійної моделі «виробництво–споживання–відходи» та наслідки для світових ринків. Ресурсна ефективність як стратегічний пріоритет компаній у глобальній конкуренції. Вплив циркулярних рішень на собівартість продукції, ціноутворення та маржинальність. Управління відходами та вторинною сировиною як інструмент підвищення стійкості постачання. Вимірювання ресурсної ефективності через операційні, екологічні та фінансові індикатори. Бар'єри впровадження циркулярних практик: інвестиції, інфраструктура, ринкові стимули, поведінка споживачів. Потенціал циркулярної економіки для розвитку експорту та інтеграції у «зелені» ланцюги постачання.	6	9	1 раз на тиждень
Лекція 3	Тема 3. Зелена конкурентоспроможність. Поняття зеленої конкурентоспроможності та її значення для міжнародної присутності компаній. Екологічні інновації як фактор продуктивності, скорочення витрат та підвищення якості. Екологічні стандарти та сертифікація як інструмент доступу до міжнародних ринків. Зелений маркетинг і сталий бренд як фактор довіри, лояльності та преміальної ціни. Інтеграція ESG-підходів у корпоративну стратегію, операційну діяльність та комунікації.	2	0,5	1 раз на тиждень
Практичне заняття 2	Тема 3. Зелена конкурентоспроможність. Поняття зеленої конкурентоспроможності та її значення для міжнародної присутності компаній. Екологічні інновації як фактор продуктивності, скорочення витрат та підвищення якості. Екологічні стандарти та сертифікація як інструмент доступу до міжнародних ринків. Зелений маркетинг і сталий бренд як фактор довіри, лояльності та преміальної ціни. Інтеграція ESG-підходів у корпоративну стратегію, операційну діяльність та комунікації.	2	0,5	1 раз на 2 тижня
Самостійна робота	Тема 3. Зелена конкурентоспроможність. Формування конкурентних переваг через декарбонізацію, енергоефективність та екологічну модернізацію. Управління екологічними ризиками як частина стратегічного менеджменту та комплаєнсу. Ризики greenwashing та необхідність підтвердження екологічних заяв доказовими даними. Трансформація ланцюгів постачання: прозорість, простежуваність, сталі закупівлі, аудит постачальників. Вимірювання зелених результатів через KPI: викиди, відходи, енергоємність, водоемність, частка переробки. Роль інвесторів, банків і партнерів у посиленні вимог до сталості бізнесу. Можливості українських компаній у міжнародній конкурентній боротьбі за умов екологічної інтеграції та євроорієнтації.	6	9	1 раз на тиждень
Лекція 4	Тема 4. Кліматична політика та “зелена” трансформація міжнародної торгівлі. Кліматична політика як фактор трансформації міжнародної торгівлі та конкурентної боротьби. Екологічні регуляторні вимоги як нетарифні бар'єри доступу на зовнішні ринки. Зміна структури попиту та пропозиції під впливом декарбонізації економіки. Кліматичні ризики компанії та їхній вплив на експортну стратегію. Адаптація бізнесу до міжнародних екологічних правил через комплаєнс та модернізацію процесів.	2	-	1 раз на тиждень
Практичне заняття 3	Тема 4. Кліматична політика та “зелена” трансформація міжнародної торгівлі. Кліматична політика як фактор трансформації міжнародної торгівлі та конкурентної боротьби. Екологічні регуляторні вимоги як нетарифні бар'єри доступу на зовнішні ринки. Зміна структури попиту та пропозиції під впливом декарбонізації економіки. Кліматичні ризики компанії та їхній вплив на експортну стратегію. Адаптація бізнесу до міжнародних екологічних правил через комплаєнс та модернізацію процесів.	2	1	1 раз на 2 тижня
Самостійна робота	Тема 4. Кліматична політика та “зелена” трансформація міжнародної торгівлі. Формування глобальної кліматичної політики та роль міжнародних інституцій у її реалізації.	6	9	1 раз на тиждень

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни

	<p>Взаємозв'язок між кліматичними цілями країн і посиленням екологічного регулювання для бізнесу.</p> <p>Декарбонізація як умова інтеграції у міжнародні ланцюги доданої вартості.</p> <p>Вплив екологічної модернізації на собівартість, ціноутворення та рентабельність експорту.</p> <p>Роль енергоефективності та переходу на чисту енергію у забезпеченні доступу до міжнародних ринків.</p> <p>Підходи до оцінювання вуглецевого сліду продукції та відповідальність компанії за його скорочення.</p> <p>Кліматична відповідальність як елемент репутаційного капіталу та довіри партнерів.</p> <p>Використання цифрових технологій для моніторингу екологічних показників та звітності в міжнародній торгівлі.</p> <p>Можливості та обмеження для українських експортерів у контексті посилення кліматичної політики в світі.</p>			
Лекція 5	<p>Тема 5. ESG-підходи, нефінансова звітність і управління сталим розвитком компанії.</p> <p>Сутність ESG та його роль у сучасному міжнародному менеджменті.</p> <p>Інтеграція ESG у корпоративну стратегію та систему управління компанією.</p> <p>Нефінансова звітність як інструмент прозорості та підвищення довіри стейкхолдерів.</p> <p>Побудова системи ESG-KPI та їх використання в управлінських рішеннях.</p> <p>Вплив ESG на доступ до капіталу, партнерств і міжнародних ринків.</p>	4	0,5	1 раз на тиждень
Самостійна робота	<p>Тема 5. ESG-підходи, нефінансова звітність і управління сталим розвитком компанії.</p> <p>Еволюція підходів до корпоративної сталості та причини посилення ESG-вимог у світі.</p> <p>Стейкхолдерський підхід у сталому розвитку та управлінні соціальною відповідальністю компанії.</p> <p>Структура ESG-компонентів та зміст екологічних, соціальних і управлінських індикаторів.</p> <p>Корпоративне управління як основа довіри інвесторів та партнерів у міжнародному середовищі.</p> <p>Визначення суттєвих тем сталого розвитку та їх пріоритизація у звітності компанії.</p> <p>Ризики формального підходу до ESG та наслідки для репутації й ринкової позиції.</p> <p>Взаємозв'язок ESG-показників з ефективністю бізнес-процесів та операційними результатами.</p> <p>Організаційна структура управління ESG та роль функції сталого розвитку в компанії.</p> <p>Цифровізація ESG-звітності та використання аналітики даних для підвищення якості управління.</p> <p>Перспективи впровадження ESG-підходів в українських компаніях та бар'єри практичної реалізації.</p>	6	9,5	1 раз на тиждень
Лекція 6	<p>Тема 6. Екологічні стандарти, сертифікація та екомаркування як фактор виходу на міжнародні ринки.</p> <p>Екологічні стандарти як механізм регулювання якості та безпеки продукції на міжнародних ринках.</p> <p>Сертифікація як підтвердження відповідності продукції та процесів вимогам сталого розвитку.</p> <p>Екомаркування як інструмент формування довіри споживачів і конкурентних переваг.</p> <p>Комплаєнс у сфері стандартів як складова стратегії виходу на міжнародні ринки.</p> <p>Вплив екологічної відповідності на позиціонування товарів і маркетингові комунікації.</p>	2	0,5	1 раз на тиждень
Практичне заняття 4	<p>Тема 6. Екологічні стандарти, сертифікація та екомаркування як фактор виходу на міжнародні ринки.</p> <p>Екологічні стандарти як механізм регулювання якості та безпеки продукції на міжнародних ринках.</p> <p>Сертифікація як підтвердження відповідності продукції та процесів вимогам сталого розвитку.</p> <p>Екомаркування як інструмент формування довіри споживачів і конкурентних переваг.</p> <p>Комплаєнс у сфері стандартів як складова стратегії виходу на міжнародні ринки.</p> <p>Вплив екологічної відповідності на позиціонування товарів і маркетингові комунікації.</p>	2	0,5	1 раз на 2 тижня
Самостійна робота	<p>Тема 6. Екологічні стандарти, сертифікація та екомаркування як фактор виходу на міжнародні ринки.</p> <p>Класифікація стандартів та їх значення для експортної діяльності компанії.</p> <p>Система стандартів ISO у сфері екологічного менеджменту та управління викидами.</p> <p>Сертифікаційні процедури як управлінський процес та вимоги до документації компанії.</p> <p>Екологічний менеджмент як частина загальної системи менеджменту та забезпечення безперервного поліпшення.</p> <p>Оцінювання життєвого циклу продукції як основа формування екологічних характеристик товару.</p> <p>Простежуваність у ланцюгах постачання як вимога міжнародних партнерів та торговельних мереж.</p> <p>Роль аудиту постачальників у забезпеченні стабільного комплаєнсу та управління ризиками.</p> <p>Вартість впровадження стандартів та економічна доцільність сертифікації для компанії.</p> <p>Ризики недостовірних екологічних заяв та відповідальність за порушення вимог ринку.</p> <p>Можливості використання стандартів і маркування для підвищення експортного потенціалу українських компаній.</p>	6	9	1 раз на тиждень
Лекція 7	<p>Тема 7. Зелені фінанси та інвестиційні механізми підтримки сталих проєктів.</p> <p>Сутність зелених фінансів та їх роль у трансформації економіки і міжнародного бізнесу.</p> <p>Інструменти зелених фінансів у міжнародній практиці: зелені облігації, зелені кредити, sustainability-linked loans.</p> <p>Критерії відбору зелених проєктів та вимоги до обґрунтування їх екологічного ефекту.</p> <p>Фінансова оцінка зелених проєктів: витрати, ефекти, життєвий цикл, інвестиційна доцільність.</p>	2	0,5	1 раз на тиждень

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни

	<p>Застосування показників ефективності інвестицій: NPV, IRR, термін окупності, cost-benefit аналіз.</p> <p>Управління інвестиційними ризиками у зелених проєктах та методи їх мінімізації.</p> <p>Вимоги прозорості та звітності у зеленому фінансуванні як умова довіри інвесторів.</p> <p>Ризики greenwashing у сфері фінансування та необхідність підтвердження «зеленості» проєкту.</p>			
Практичне заняття 5	<p>Тема 7. Зелені фінанси та інвестиційні механізми підтримки сталих проєктів.</p> <p>Сутність зелених фінансів та їх роль у трансформації економіки і міжнародного бізнесу.</p> <p>Інструменти зелених фінансів у міжнародній практиці: зелені облігації, зелені кредити, sustainability-linked loans.</p> <p>Критерії відбору зелених проєктів та вимоги до обґрунтування їх екологічного ефекту.</p> <p>Фінансова оцінка зелених проєктів: витрати, ефекти, життєвий цикл, інвестиційна доцільність.</p> <p>Застосування показників ефективності інвестицій: NPV, IRR, термін окупності, cost-benefit аналіз.</p> <p>Управління інвестиційними ризиками у зелених проєктах та методи їх мінімізації.</p> <p>Вимоги прозорості та звітності у зеленому фінансуванні як умова довіри інвесторів.</p> <p>Ризики greenwashing у сфері фінансування та необхідність підтвердження «зеленості» проєкту.</p>	2	0,5	1 раз на 2 тижня
Самостійна робота	<p>Тема 7. Зелені фінанси та інвестиційні механізми підтримки сталих проєктів.</p> <p>Передумови розвитку зеленого фінансування у світі та драйвери попиту на сталі інвестиції.</p> <p>Поняття сталого фінансування та взаємозв'язок із ESG-орієнтованим управлінням компаній.</p> <p>Грантові програми, кліматичні фонди та міжнародна технічна допомога як джерело підтримки сталих проєктів.</p> <p>Роль міжнародних фінансових інституцій у стимулюванні екологічної модернізації підприємств.</p> <p>Зелена таксономія та її значення для класифікації проєктів і залучення капіталу.</p> <p>Оцінювання екологічної та соціальної результативності інвестиційних рішень у компанії.</p> <p>Визначення нефінансових вигод зелених інвестицій і їх інтеграція в управлінську аналітику.</p> <p>Вплив зеленого фінансування на конкурентоспроможність компанії та її позиції на міжнародних ринках.</p> <p>Портфельний підхід до фінансування сталого розвитку та баланс коротко- і довгострокових цілей.</p> <p>Практичні можливості зеленого фінансування для українських підприємств в умовах інтеграції до європейського ринку.</p>	6	9	1 раз на тиждень
Лекція 8	<p>Тема 8. Міжнародна стратегія компанії на “зелених” ринках: моделі інтернаціоналізації та конкурентні підходи.</p> <p>Міжнародні “зелені” ринки як нова модель розвитку конкуренції та регуляторних вимог.</p> <p>Вибір цільового ринку на основі привабливості, ризиків та екологічних бар'єрів входу.</p> <p>Визначення ціннісної пропозиції сталого продукту як основи міжнародної стратегії.</p> <p>Стратегії інтернаціоналізації в зеленій економіці: експорт, локалізація, партнерство, франчайзинг, ліцензування.</p> <p>Вплив екологічних вимог на вибір форми виходу компанії на міжнародний ринок.</p> <p>Управління конкурентними перевагами через енергоефективність, інноваційність, циркулярність і комплаєнс.</p> <p>Ризики виходу на міжнародні ринки у контексті сталості та методи їх оцінювання й контролю.</p> <p>Оцінювання ефективності міжнародної стратегії через KPI продажів, впізнаваності, частки ринку та ESG-результатів.</p>	2	0,5	1 раз на тиждень
Практичне заняття 6	<p>Тема 8. Міжнародна стратегія компанії на “зелених” ринках: моделі інтернаціоналізації та конкурентні підходи.</p> <p>Міжнародні “зелені” ринки як нова модель розвитку конкуренції та регуляторних вимог.</p> <p>Вибір цільового ринку на основі привабливості, ризиків та екологічних бар'єрів входу.</p> <p>Визначення ціннісної пропозиції сталого продукту як основи міжнародної стратегії.</p> <p>Стратегії інтернаціоналізації в зеленій економіці: експорт, локалізація, партнерство, франчайзинг, ліцензування.</p> <p>Вплив екологічних вимог на вибір форми виходу компанії на міжнародний ринок.</p> <p>Управління конкурентними перевагами через енергоефективність, інноваційність, циркулярність і комплаєнс.</p> <p>Ризики виходу на міжнародні ринки у контексті сталості та методи їх оцінювання й контролю.</p> <p>Оцінювання ефективності міжнародної стратегії через KPI продажів, впізнаваності, частки ринку та ESG-результатів</p>	2	1	1 раз на 2 тижня
Самостійна робота	<p>Тема 8. Міжнародна стратегія компанії на “зелених” ринках: моделі інтернаціоналізації та конкурентні підходи.</p> <p>Поняття «зелений ринок» та його ключові характеристики з позиції попиту, стандартів і бізнес-культури.</p> <p>Оцінювання зовнішнього середовища міжнародного ринку через PESTEL та конкурентний аналіз.</p> <p>Сегментація споживачів і формування цільових груп на основі екологічних цінностей та поведінки.</p> <p>Модель «born global» та цифрові канали як інструменти прискореного міжнародного масштабування.</p> <p>Зелений комплаєнс як складова стратегічного менеджменту на міжнародному рівні.</p> <p>Формування стратегічних партнерств у зелених ланцюгах постачання та роль кооперації з міжнародними компаніями.</p>	6	8,5	1 раз на тиждень

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни

	<p>Побудова карти ризиків: регуляторні, фінансові, операційні, репутаційні та логістичні загрози.</p> <p>Стратегії адаптації продукту до вимог ринку та забезпечення екологічної відповідності.</p> <p>Роль сертифікації, маркування та прозорості ланцюга постачання у зміцненні ринкової позиції.</p> <p>Перспективи та виклики для українських компаній у виході на міжнародні зелені ринки.</p>			
Лекція 9	<p>Тема 9. Маркетинг сталих продуктів та управління “зеленим” брендом на міжнародних ринках.</p> <p>Сутність маркетингу сталих продуктів у системі міжнародного менеджменту та конкурентної стратегії.</p> <p>Формування екологічної цінності продукту як основи позиціонування на міжнародному ринку.</p> <p>Побудова “зеленої” ціннісної пропозиції та її відповідність очікуванням споживачів.</p> <p>Адаптація міжнародного маркетингового комплексу до вимог зеленої економіки та локальних ринків.</p> <p>Комунікаційна стратегія зеленого бренду та роль довіри у прийнятті рішень споживачем.</p> <p>Greenwashing як загроза бренду та репутаційні наслідки для компанії на міжнародних ринках.</p> <p>Маркетингові показники ефективності сталих рішень: ROMI, NPS, рівень довіри, залученість аудиторії.</p> <p>Інтеграція маркетингових цілей із ESG-стратегією компанії та узгодження KPI між підрозділами.</p>	4	0,5	<i>1 раз на тиждень</i>
Самостійна робота	<p>Тема 9. Маркетинг сталих продуктів та управління “зеленим” брендом на міжнародних ринках.</p> <p>Особливості ціноутворення сталих продуктів і формування цінової премії в міжнародному середовищі.</p> <p>Інструменти підтвердження екологічних заяв: сертифікація, стандарти, звітність, прозорість даних.</p> <p>Соціальні мережі та цифровий маркетинг як канали просування сталих продуктів у глобальному середовищі.</p> <p>Роль брендингу та корпоративної репутації у розвитку довгострокових міжнародних партнерств.</p> <p>Споживча поведінка на зелених ринках та фактори лояльності до сталих брендів.</p> <p>Побудова клієнтського досвіду у сталому маркетингу та підтримка повторних покупок.</p> <p>Вплив сталих практик на капіталізацію бренду та цінність компанії.</p> <p>Кроскультурні аспекти комунікацій сталого розвитку та відмінності сприйняття у країнах світу.</p> <p>Етичні аспекти просування сталих продуктів та відповідальність компанії за комунікаційні заяви.</p> <p>Практичні кейси міжнародних компаній у формуванні зелених брендів та їхні управлінські уроки.</p> <p>Можливості українських компаній у розвитку зеленого маркетингу та позиціонуванні на міжнародних ринках.</p>	6	9,5	<i>1 раз на тиждень</i>
Разом		90	90	

5. Види і зміст контрольних заходів

Вид заняття/роботи	Вид поточного контрольного заходу	Зміст контрольного заходу*	Критерії оцінювання та термін виконання *	Усього балів
1	2	3	4	5
На початку аудиторного заняття протягом семестру	Бліц-опитування	Проміжний оглядовий зріз знань за темами минулих лекцій і практичних занять (до 10 хвилин): самостійне опрацювання теоретичного (рівень «відтворення «та «розуміння «) та практичного (рівень «застосування «та «створення «) навчального матеріалу; формат - групові та індивідуальні завдання, обговорення та дискусія.	Передбачає надання повних відповідей і доповнень; спонукає здобувачів до систематичної самостійної роботи при підготовці до поточних занять; активізує абстрактне мислення із застосуванням методу аналізу та синтезу; не передбачає бального оцінювання.	-
Поточний контроль				
Змістовий модуль 1				
Лекція №1	Тестування за змістовим модулем 1	Перевірка рівня теоретичної складової сформованих РН 6, РН 12, РН 15, РН 19 за матеріалом лекції №1. Питання для підготовки: 1. Сутність зеленої економіки та її відмінність від традиційної моделі економічного розвитку. 2. Базові принципи зеленої економіки: низьковуглецевий розвиток, ресурсоефективність, інклюзивність, інноваційність. 3. Екологічні виклики як фактор трансформації бізнес-моделей та міжнародної торгівлі.	Тестові питання оцінюються: правильно/неправильно. Кількість рівнозначних питань – 10. Застосовується шкала переведення кількості правильних відповідей у бали з діапазону 0-5: – незадовільний рівень: 0-2 – 0 балів (не зараховано); – достатній рівень (60% - 100% від максимального балу): 6-10 – 1, 2, 3 балів (зараховано), а саме:	3

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни

		<p>4. Державна політика в зеленій трансформації: регулювання, стимули, підтримка інновацій, зелені закупівлі.</p> <p>5. Формування «зеленого попиту» та роль споживачів у зміні стандартів ринку.</p> <p><i>Перелік тестових питань для самопідготовки розміщено в профілі даної дисципліни у СЕЗН ЗНУ Moodle.</i></p>	<p>6 – 1 бал; 7-8 – 2 бали; 9-10 – 3 бали.</p> <p>Тест розміщено в профілі даної дисципліни у СЕЗН ЗНУ Moodle.</p>	
Лекція №2	Тестування за змістовим модулем 1	<p>Перевірка рівня теоретичної складової сформованих РН 4, РН 6, РН 12, РН 19 за матеріалом лекції №2.</p> <p>Питання для підготовки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Концепція циркулярної економіки та її роль у сучасних моделях розвитку міжнародного бізнесу. 2. Ключові підходи циркулярності: скорочення споживання ресурсів, повторне використання, відновлення, переробка. 3. Циркулярні бізнес-моделі: продукт як сервіс, оренда, підписка, ресейл, ремануфактура. 4. Зворотна логістика та її значення для скорочення витрат і формування доданої вартості. 5. Екодизайн та життєвий цикл продукту як основа управління циркулярними процесами. <p><i>Перелік тестових питань для самопідготовки розміщено в профілі даної дисципліни у СЕЗН ЗНУ Moodle.</i></p>	<p>Тестові питання оцінюються: правильно/неправильно. Кількість рівнозначних питань – 20. Застосовується шкала переведення кількості правильних відповідей у бали з діапазону 0-5:</p> <p>– незадовільний рівень: 0-2 – 0 балів (не зараховано);</p> <p>– достатній рівень (60% - 100% від максимального балу): 3-10 – 3, 4, 5 балів (зараховано), а саме: 3-5 – 3 бали; 6-8 – 4 бали; 9-10 – 5 балів.</p> <p>Тест розміщено в профілі даної дисципліни у СЕЗН ЗНУ Moodle.</p>	3
Практичне заняття №1	Практична робота 1	<p>Перевірка рівня практичної складової сформованих РН 4, РН 6, РН12, РН 15, РН 19 за матеріалом змістового модулю 1.</p> <p>Умова: український виробник (оберіть 1 товар: харчовий продукт/косметика/побутова хімія/одяг) планує вихід на «зелений» ринок ЄС і має переробити продукт+упаковку під принципи циркулярності.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розроби карту життєвого циклу (LCA-скрінінг): 5-7 етапів (сировина → виробництво → логістика → використання → кінець життя) + таблиця «вплив/ризик/що вимірюємо». 2. Запропонуй проект екодизайну: 3 альтернативи (матеріал/вага/компоненти/маркування/ремонтпродатність). 3. Розроби циркулярну бізнес-модель: оберіть 1 (product-as-a-service/оренда/підписка/ ремануфактура/ресейл) і опишіть, як працює зворотна логістика (канали повернення, партнери, мотивація клієнта). 4. Здійсни розрахунки показників (мін. 4): частка переробленої сировини, % відходів, витрати на упаковку/од., CO₂-екв/од. (можна у відносних одиницях), економія ресурсів, тощо. 5. Сформульуй управлінське рішення (1-1,5 стор.): яку альтернативу впроваджуємо і чому. <p><i>Завдання, вимоги щодо виконання та оформлення розміщено в профілі даної дисципліни у СЕЗН ЗНУ Moodle.</i></p>	<p>Практична робота оцінюється комплексно максимально у 5 балів:</p> <p>– незадовільний рівень – 0 балів (не зараховано):</p> <p>– достатній рівень (60% – 100% від максимального балу) – 3-5 балів (зараховано).</p> <p><i>При формуванні шкали бальної оцінки стимулюється систематична робота здобувачів протягом семестру.</i></p>	5
Лекція №3	Тестування за змістовим модулем 1	<p>Перевірка рівня теоретичної складової сформованих РН 4, РН 6, РН 12, РН 15, РН 19 за матеріалом лекції №3.</p> <p>Питання для підготовки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття зеленої конкурентоспроможності та її значення для міжнародної присутності компаній. 2. Екологічні інновації як фактор продуктивності, скорочення витрат та підвищення якості. 3. Екологічні стандарти та сертифікація як інструмент доступу до міжнародних ринків. 4. Зелений маркетинг і сталий бренд як фактор довіри, лояльності та преміальної ціни. 5. Інтеграція ESG-підходів у корпоративну стратегію, операційну діяльність та комунікації. 	<p>Тестові питання оцінюються: правильно/неправильно. Кількість рівнозначних питань – 10. Застосовується шкала переведення кількості правильних відповідей у бали з діапазону 0-5:</p> <p>– незадовільний рівень: 0-2 – 0 балів (не зараховано);</p> <p>– достатній рівень (60% - 100% від максимального балу): 6-10 – 1, 2, 3 балів (зараховано), а саме: 6 – 1 бал; 7-8 – 2 бали; 9-10 – 3 бали.</p>	3

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни

		<i>Перелік тестових питань для самопідготовки розміщено в профілі даної дисципліни у СЕЗН ЗНУ Moodle.</i>	Тест розміщено в профілі даної дисципліни у СЕЗН ЗНУ Moodle	
Практичне заняття №2	Практична робота 2	<p>Перевірка рівня практичної складової сформованих РН 4, РН 6, РН 12, РН 15, РН 19 за матеріалом змістового модулю 1.</p> <p>Умова: Використовуючи того самого виробника і товар, що в ПР1. Потрібно довести, що компанія може конкурувати на «зеленому» ринку ЄС через інновації, стандарти, КРІ та комунікації без greenwashing</p> <p>Завдання:</p> <p>Сформуйте профіль “зеленої конкурентоспроможності” (діагностика): 6–8 факторів (ціна/якість/вуглецевість/упаковка /простежуваність/стандарти/репутація тощо) зробіть короткий висновок “де програємо/де виграємо”. Здійсніть бенчмаркінг 2–3 конкурентів у ЄС: сформуйте таблицю порівняння на основі джерел даних (сайти брендів/маркування/публічні звіти).</p> <p>Пакет зелених інновацій: 3 рішення (продуктова, процесна, ланцюг постачання) з оцінкою “ефект/витрати/ризик/термін впровадження”.</p> <p>Анти-greenwashing перевірка: сформуйте 5 маркетингових “зелених” тверджень і для кожного - який доказ потрібен (сертифікат/вимір/аудит/звіт) та репутаційний ризик.</p> <p>КРІ-панель (мін. 8 КРІ): екологічні + операційні + ринкові (наприклад: CO₂-індекс/од., % переробленої сировини, % повернень, частка продажів у ЄС, NPS/довіра тощо).</p> <p><i>Завдання, вимоги щодо виконання та оформлення розміщено в профілі даної дисципліни у СЕЗН ЗНУ Moodle.</i></p>	<p>Практична робота оцінюється комплексно максимально у 5 балів:</p> <ul style="list-style-type: none"> – незадовільний рівень – 0 балів (не зараховано); – достатній рівень (60% – 100% від максимального балу) – 3–5 балів (зараховано). <p><i>При формуванні шкали бальної оцінки стимулюється систематична робота здобувачів протягом семестру.</i></p>	5
Змістовий модуль 2				
Лекція №4	Тестування за змістовим модулем 2	<p>Перевірка рівня теоретичної складової сформованих РН 4, РН 6, РН 12, РН 15, РН 19 за матеріалом лекції №4.</p> <p>Питання для підготовки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кліматична політика як фактор трансформації міжнародної торгівлі та конкурентної боротьби. 2. Екологічні регуляторні вимоги як нетарифні бар'єри доступу на зовнішні ринки. 3. Зміна структури попиту та пропозиції під впливом декарбонізації економіки. 4. Кліматичні ризики компанії та їхній вплив на експортну стратегію. 5. Адаптація бізнесу до міжнародних екологічних правил через комплаєнс та модернізацію процесів. <p><i>Перелік тестових питань для самопідготовки розміщено в профілі даної дисципліни у СЕЗН ЗНУ Moodle.</i></p> 	<p>Тестові питання оцінюються: правильно/неправильно. Кількість рівнозначних питань – 10.</p> <p>Застосовується шкала переведення кількості правильних відповідей у бали з діапазону 0-5:</p> <ul style="list-style-type: none"> – незадовільний рівень: 0-2 – 0 балів (не зараховано); – достатній рівень (60% - 100% від максимального балу): 6-10 – 1, 2, 3 балів (зараховано), а саме: 6 – 1 бал; 7-8 – 2 бали; 9-10 – 3 бали. <p>Тест розміщено в профілі даної дисципліни у СЕЗН ЗНУ Moodle</p>	3
Практичне заняття №3	Практична робота 3	<p>Перевірка рівня практичної складової сформованих РН 4, РН 6, РН 12, РН 15, РН 19 за матеріалом змістового модулю 2.</p> <p>Умова: компанія виходить на ЄС-ринок і стикається з кліматично-орієнтованими вимогами (вуглецеві дані, декарбонізація логістики, “зелені” вимоги партнерів). Врахуйте, що в ЄС діє рамка екодизайну для сталих продуктів (ESPR, чинний з 18.07.2024).</p> <p>Завдання:</p> <p>Розробити карту “кліматичних бар'єрів входу” для вашого товару: 6–10 вимог/очікувань (мережі/маркетплейси/дистрибутори/регуляторика) + ризик невиконання.</p> <p>Здійсніть скринінг вуглецевого сліду (відносний): розбийте на 4–6 блоків (сировина/виробництво/упаковка/логістика/використання/кінець життя) і порахуйте “індекс CO₂” (100 = базовий продукт; перероблений = менше).</p> <p>Запропонуйте план декарбонізації на 12 міс.: 5 заходів із відповідальними, строками й КРІ.</p> <p>Укладіть матриця кліматичних ризиків: перехідні (політика/ринок/технології) + фізичні</p>	<p>Практична робота оцінюється комплексно максимально у 5 балів:</p> <ul style="list-style-type: none"> – незадовільний рівень – 0 балів (не зараховано); – достатній рівень (60% – 100% від максимального балу) – 3–5 балів (зараховано). <p><i>При формуванні шкали бальної оцінки стимулюється систематична робота здобувачів протягом семестру.</i></p>	5

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни

		<p>(погода/логістика) з оцінкою й управлінськими діями. Складіть управлінську записку (1 стор.): чи виходимо на ринок зараз, чи після модернізації? аргументація.</p> <p><i>Завдання, вимоги щодо виконання та оформлення розміщено в профілі даної дисципліни у СЕЗН ЗНУ Moodle.</i></p>		
Лекція №5	Тестування за змістовим модулем 2	<p>Перевірка рівня теоретичної складової сформованих РН 4, РН 6, РН 12, РН 15, РН 19 за матеріалом лекції №5 Питання для підготовки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність ESG та його роль у сучасному міжнародному менеджменті. 2. Інтеграція ESG у корпоративну стратегію та систему управління компанією. 3. Нефінансова звітність як інструмент прозорості та підвищення довіри стейкхолдерів. 4. Побудова системи ESG-KPI та їх використання в управлінських рішеннях. 5. Вплив ESG на доступ до капіталу, партнерств і міжнародних ринків. <p><i>Перелік тестових питань для самопідготовки розміщено в профілі даної дисципліни у СЕЗН ЗНУ Moodle.</i></p>	<p>Тестові питання оцінюються: правильно/неправильно. Кількість рівнозначних питань – 20. Застосовується шкала переведення кількості правильних відповідей у бали з діапазону 0-20: – незадовільний рівень: 0-11 – 0 балів (не зараховано); – достатній рівень (60% - 100% від максимального балу): 12-20– 1-6 балів (зараховано), а саме: 12-14 – 1-2 бали; 15-17 – 3-4 балів; 18-20 – 5-6 балів.</p> <p>Тест розміщено в профілі даної дисципліни у СЕЗН ЗНУ Moodle</p>	6
Лекція №6	Тестування за змістовим модулем 2	<p>Перевірка рівня теоретичної складової сформованих РН 4, РН 6, РН 12, РН 15, РН 19 за матеріалом лекції №6. Питання для підготовки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Екологічні стандарти як механізм регулювання якості та безпеки продукції на міжнародних ринках. 2. Сертифікація як підтвердження відповідності продукції та процесів вимогам сталого розвитку. 3. Екомаркування як інструмент формування довіри споживачів і конкурентних переваг. 4. Комплаєнс у сфері стандартів як складова стратегії виходу на міжнародні ринки. 5. Вплив екологічної відповідності на позиціонування товарів і маркетингові комунікації. <p><i>Перелік тестових питань для самопідготовки розміщено в профілі даної дисципліни у СЕЗН ЗНУ Moodle.</i></p>	<p>Тестові питання оцінюються: правильно/неправильно. Кількість рівнозначних питань – 10. Застосовується шкала переведення кількості правильних відповідей у бали з діапазону 0-5: – незадовільний рівень: 0-2 – 0 балів (не зараховано); – достатній рівень (60% - 100% від максимального балу): 6-10 – 1, 2, 3 балів (зараховано), а саме: 6 – 1 бал; 7-8 – 2 бали; 9-10 – 3 бали.</p> <p>Тест розміщено в профілі даної дисципліни у СЕЗН ЗНУ Moodle.</p>	3
Практичне заняття №4	Практична робота 4	<p>Перевірка рівня практичної складової сформованих РН 4, РН 6, РН 12, РН 15, РН 19 за матеріалом змістового модулю 2. Умова: продукт/упаковка вже перероблені (логіка РР1), але для входу в ЄС потрібні стандарти, сертифікація, доказовість заяв і простежуваність що РРWR (регламент про упаковку та відходи упаковки) застосовується з 12.08.2026. Завдання: Підберіть 3–5 релевантних (напр., ISO-сімейство, екомаркування, вимоги до упаковки/паперу/ текстилю/ косметики - залежно від вибору) + “навіщо це ринку/партнеру”. Запропонуйте дорожню карту сертифікації: етапи, документи, докази, аудит, строки (діаграма/таблиця). Додайте схему простежуваності ланцюга постачання: що відстежуємо, де зберігаємо дані, як перевіряємо постачальника. Сформууйте паспорт маркування/етикетки: які дані на упаковці/етикетці + які дані в QR (докази, інструкції з кінця життя, повернення). Сформууйте рішення “сертифікуємо чи ні” (0,5–1 стор.): бюджет + ефект + ризику (у т.ч. greenwashing).</p> <p><i>Завдання, вимоги щодо виконання та оформлення розміщено в профілі даної дисципліни у СЕЗН ЗНУ Moodle.</i></p>	<p>Практична робота оцінюється комплексно максимально у 5 балів: – незадовільний рівень – 0 балів (не зараховано); – достатній рівень (60% – 100% від максимального балу) – 3–5 балів (зараховано).</p> <p><i>При формуванні шкали бальної оцінки стимулюється систематична робота здобувачів протягом семестру.</i></p>	5

Змістовий модуль 3				
Лекція №7	Тестування за змістовим модулем 3	<p>Перевірка рівня теоретичної складової сформованих РН 4, РН 6, РН 12, РН 15, РН 19 за матеріалом лекції №7.</p> <p>Питання для підготовки:</p> <ol style="list-style-type: none"> Сутність зелених фінансів та їх роль у трансформації економіки і міжнародного бізнесу. Інструменти зелених фінансів у міжнародній практиці: зелені облігації, зелені кредити, sustainability-linked loans. Критерії відбору зелених проєктів та вимоги до обґрунтування їх екологічного ефекту. Фінансова оцінка зелених проєктів: витрати, ефекти, життєвий цикл, інвестиційна доцільність. Застосування показників ефективності інвестицій: NPV, IRR, термін окупності, cost-benefit аналіз. Управління інвестиційними ризиками у зелених проєктах та методи їх мінімізації. Вимоги прозорості та звітності у зеленому фінансуванні як умова довіри інвесторів. Ризики greenwashing у сфері фінансування та необхідність підтвердження «зеленості» проєкту. <p><i>Перелік тестових питань для самопідготовки розміщено в профілі даної дисципліни у СЕЗН ЗНУ Moodle.</i></p>	<p>Тестові питання оцінюються: правильно/неправильно. Кількість рівнозначних питань – 10.</p> <p>Застосовується шкала переведення кількості правильних відповідей у бали з діапазону 0-5:</p> <p>– незадовільний рівень: 0-2 – 0 балів (не зараховано);</p> <p>– достатній рівень (60% - 100% від максимального балу): 6-10 – 1, 2, 3 балів (зараховано), а саме: 6 – 1 бал; 7-8 – 2 бали; 9-10 – 3 бали.</p> <p>Тест розміщено в профілі даної дисципліни у СЕЗН ЗНУ Moodle</p>	3
Практичне заняття №5	Практична робота 5	<p>Перевірка рівня практичної складової сформованих РН 4, РН 6, РН 12, РН 15, РН 19 за матеріалом змістового модулю 3.</p> <p>Умова: компанії треба профінансувати екодизайн/модернізацію/сертифікацію для ЄС. Потрібно обґрунтувати інвестпроєкт і вибір інструмента зеленого фінансування.</p> <p>Завдання:</p> <p>Сформулюйте інвестпроєкт (з ПР1–ПР4): що саме купуємо/впроваджуємо (обладнання, нова упаковка, аудит, IT)</p> <p>Побудуйте грошові потоки на 3 роки (мін. 3 сценарії: базовий/оптиміст/песиміст) і поясніть припущення.</p> <p>Порахуйте мін. 3 показники ефективності: NPV, IRR або PI, термін окупності (можна спрощено).</p> <p>Оцініть нефінансовий ефект (мін. 3 KPI зі сталості) і як це зменшує ризики/бар'єри входу в ЄС.</p> <p>Вибір інструмента фінансування: зелений кредит/грант/партнерство/власні кошти - з аргументацією.</p> <p><i>Завдання, вимоги щодо виконання та оформлення розміщено в профілі даної дисципліни у СЕЗН ЗНУ Moodle.</i></p>	<p>Практична робота оцінюється комплексно максимально у 5 балів:</p> <p>– незадовільний рівень – 0 балів (не зараховано);</p> <p>– достатній рівень (60% – 100% від максимального балу) – 3–5 балів (зараховано).</p> <p><i>При формуванні шкали бальної оцінки стимулюється систематична робота здобувачів протягом семестру.</i></p>	5
Лекція №8	Тестування за змістовим модулем 3	<p>Перевірка рівня теоретичної складової сформованих РН 4, РН 6, РН 12, РН 15, РН 19 за матеріалом лекції №8.</p> <p>Питання для підготовки:</p> <ol style="list-style-type: none"> Міжнародні “зелені” ринки як нова модель розвитку конкуренції та регуляторних вимог. Вибір цільового ринку на основі привабливості, ризиків та екологічних бар'єрів входу. Визначення ціннісної пропозиції сталого продукту як основи міжнародної стратегії. Стратегії інтернаціоналізації в зеленій економіці: експорт, локалізація, партнерство, франчайзинг, ліцензування. Вплив екологічних вимог на вибір форми виходу компанії на міжнародний ринок. Управління конкурентними перевагами через енергоефективність, інноваційність, циркулярність і комплаєнс. Ризики виходу на міжнародні ринки у контексті сталості та методи їх оцінювання й контролю. Оцінювання ефективності міжнародної стратегії через KPI продажів, впізнаваності, частки ринку та ESG-результатів. 	<p>Тестові питання оцінюються: правильно/неправильно. Кількість рівнозначних питань – 10.</p> <p>Застосовується шкала переведення кількості правильних відповідей у бали з діапазону 0-5:</p> <p>– незадовільний рівень: 0-2 – 0 балів (не зараховано);</p> <p>– достатній рівень (60% - 100% від максимального балу): 6-10 – 1, 2, 3 балів (зараховано), а саме: 6 – 1 бал; 7-8 – 2 бали; 9-10 – 3 бали.</p> <p>Тест розміщено в профілі даної дисципліни у СЕЗН ЗНУ Moodle</p>	3

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни

		<i>Перелік тестових питань для самопідготовки розміщено в профілі даної дисципліни у СЕЗН ЗНУ Moodle.</i>		
Практичне заняття №6	Практична робота 6	<p>Перевірка рівня практичної складової сформованих РН 4, РН 6, РН 12, РН 15, РН 19 за матеріалом змістового модулю 3.</p> <p>Умова: компанія фіналізує вихід на ЄС як на “зелений” ринок: обирає країну(и), форму входу, ціннісну пропозицію, ризики, КРІ та план реалізації. Врахуйте, що стратегія ЄС щодо сталого/циркулярного текстилю (як приклад секторальної політики) прямо зав’язана на ekeenwashing.</p> <p>Завдання: Вибір 1 цільового ринку ЄС (країна): матриця привабливості (попит/бар’єри/логістика + короткий висновок. Вибір моделі виходу: експорт / партнерство / локалізація / франчайзинг / ліцензування - обґрунтуйте. Ціннісна пропозиція “сталого продукту”: 1 абзац + 5 доказових аргументів (не рекламних). Карта ризиків виходу (регуляторні, фінансові, операційні, репутаційні, логістичні) + заходи контролю. Дорожня карта на 12 місяців: етапи, відповідальні, бюджетні блоки, КРІ ефективності (продажі + ESG). Фінальне управлінське рішення (1 стор.): “ідемо/не ідемо”, чому, за яких умов.</p> <p><i>Завдання, вимоги щодо виконання та оформлення розміщено в профілі даної дисципліни у СЕЗН ЗНУ Moodle.</i></p>	<p>Практична робота оцінюється комплексно максимально у 5 балів: – незадовільний рівень – 0 балів (не зараховано); – достатній рівень (60% – 100% від максимального балу) – 3–5 балів (зараховано).</p> <p><i>При формуванні шкали бальної оцінки стимулюється систематична робота здобувачів протягом семестру.</i></p>	5
Лекція №9	Тестування за змістовим модулем 3	<p>Перевірка рівня теоретичної складової сформованих РН 4, РН 6, РН 12, РН 15, РН 19 за матеріалом лекції №9.</p> <p>Питання для підготовки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність маркетингу сталих продуктів у системі міжнародного менеджменту та конкурентної стратегії. 2. Формування екологічної цінності продукту як основи позиціонування на міжнародному ринку. 3. Побудова “зеленої” ціннісної пропозиції та її відповідність очікуванням споживачів. 4. Адаптація міжнародного маркетингового комплексу до вимог зеленої економіки та локальних ринків. 5. Комунікаційна стратегія зеленого бренду та роль довіри у прийнятті рішень споживачем. 6. Greenwashing як загроза бренду та репутаційні наслідки для компанії на міжнародних ринках. 7. Маркетингові показники ефективності сталих рішень: ROMI, NPS, рівень довіри, залученість аудиторії. 8. Інтеграція маркетингових цілей із ESG-стратегією компанії та узгодження КРІ між підрозділами. <p><i>Перелік тестових питань для самопідготовки розміщено в профілі даної дисципліни у СЕЗН ЗНУ Moodle.</i></p>	<p>Тестові питання оцінюються: правильно/неправильно. Кількість рівнозначних питань – 10. Застосовується шкала переведення кількості правильних відповідей у бали з діапазону 0-5:</p> <p>– незадовільний рівень: 0-2 – 0 балів (не зараховано); – достатній рівень (60% - 100% від максимального балу): 6-10 – 1, 2, 3 балів (зараховано), а саме: 6 – 1 бал; 7-8 – 2 бали; 9-10 – 3 бали.</p> <p>Тест розміщено в профілі даної дисципліни у СЕЗН ЗНУ Moodle</p>	3
Усього поточний контроль	15			60
Підсумковий контроль				
Залік	Підсумковий тест	<p>Перевірка рівня теоретичної складової сформованих програмних результатів навчання РН 4, РН 6, РН 12, РН 15, РН 19 здійснюється комплексно відповідно до змісту навчальної дисципліни (розд. 3). Теоретичне завдання представлено у форматі комплексного тесту, до якого включено 50 рівнозначних тестових питань з тем усіх змістових модулів. Тестування передбачає відповідь на теоретичні питання (вірною є лише</p>	<p>Тестові питання оцінюються: правильно/неправильно. 1 правильна відповідь оцінюється 0.4 бали. – незадовільний рівень – 0 балів (не зараховано); – прийнятний рівень (35% – 59% від максимального балу) – 7–11 балів (зараховано умовно);</p>	20

		один з альтернативних варіантів відповідей). <i>Перелік тестових питань для самопідготовки розміщено в профілі даної дисципліни у СЕЗН ЗНУ Moodle.</i>	- достатній рівень (60% – 100% від максимального балу) – 12–20 балів (зараховано). <i>Тест розміщено в профілі даної дисципліни у СЕЗН ЗНУ Moodle.</i>	
	Практичне завдання	Перевірка рівня практичної складової сформованих програмних результатів навчання РН 4, РН 6, РН 12, РН 15, РН 19 здійснюється комплексно відповідно до змісту навчальної дисципліни (розд. 3) та передбачає розв'язування ситуаційного завдання. <i>Завдання розміщено в профілі даної дисципліни у СЕЗН ЗНУ Moodle.</i>	Ситуаційна задач оцінюється максимально у 20 балів з урахуванням логічності та повноти відповіді на запитання щодо змісту, правил, обґрунтованості висновків тощо: - незадовільний рівень – 0 балів (не зараховано); - прийнятний рівень (35% – 59% від максимального балу) – 7–11 балів (зараховано умовно); - достатній рівень (60% – 100% від максимального балу) – 12–20 балів (зараховано).	20
Усього підсумковий контроль	2			40

*Засоби діагностики рівня досягнення результатів навчання дисципліни та критерії оцінювання контрольних заходів.

Тестування. Поточне та підсумкове оцінювання теоретичних завдань здійснюється у формі тестування з використанням платформи дистанційного навчання СЕЗН ЗНУ Moodle відповідно до календарного графіку поточних і підсумкового контролів. Проходження тестів відбувається після ідентифікації здобувача через його персональний аккаунт на сторінці дисципліни при увімкненому відео-режимі Zoom- конференції за умови дистанційної присутності викладача та передбачає обмежену у часі відповідь на теоретичні питання: для поточних контролів (Тести 1-5) – до 20 хвилин, як правило, або під час лекційного заняття перед завершенням поточного змістового модуля, або під час консультації за встановленим графіком; для підсумкового (екзаменаційного) тесту – до 50 хвилин під час підсумкового контролю за складеним розкладом.

Процедура оцінювання практичних завдань.

Оцінюванню підлягає виконання здобувачами практичних завдань для кожного змістового модуля під час аудиторних практичних занять і поза аудиторної самостійної роботи. Кожне практичне завдання виконується по мірі опанування здобувачем матеріалу тем відповідного змістового модуля, оформлюється у вигляді файлів MS Word, здається на перевірку через персональний аккаунт у профілі цієї дисципліни в СЕЗН ЗНУ Moodle та після позитивного відгуку викладача захищається у передбачений спосіб (на практичному занятті та/або консультації). Якщо відгук має критичні зауваження з боку викладача, то робота з відповідними коментарями повертається здобувачеві на доопрацювання. Обов'язковою умовою зарахування роботи є усна перевірна комунікація «здобувач-викладач». У разі дистанційного навчання, захист робіт відбувається з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема при увімкненому відео-режимі Zoom-конференції.

Критерії оцінювання практичних завдань:

5 балів – роботу виконано самостійно та правильно, в повному обсязі із застосуванням раціональних методів; роботу здано на перевірку своєчасно, оформлено охайно; відповіді на запитання, зокрема уточнюючі, при захисті роботи повні та аргументовані, наявні змістовні висновки та ілюстративні приклади;

4 бали – роботу виконано самостійно, в повному обсязі, загалом правильно, але містять незначні помилки; роботу здано на перевірку своєчасно, оформлення має несуттєві зауваження; відповіді на запитання при захисті роботи в цілому повні з незначними недоліками;

3 бали – роботу виконано самостійно, в повному обсязі, загалом правильно, але наявні окремі помилки (наприклад, логічні); роботу здано на перевірку не своєчасно, але без порушення семестрового графіку освітнього процесу поточного навчального семестру; зміст роботи не структуровано, робота оформлена в межах вимог, але має виражений копійчастий характер/ містять ознаки використання ШІ; відповіді на запитання, зокрема уточнюючі та додаткові, при захисті роботи не повні або відсутні;

0 балів – роботу не виконано або виконано не самостійно з порушенням принципів академічної доброчесності, зокрема виконано інший варіант завдання, та/або не в повному обсязі; наявні численні арифметичні та змістовні помилки у розрахунках; роботу здано на перевірку з порушенням семестрового графіку освітнього процесу поточного навчального семестру; оформлення роботи не відповідає вимогам, відсутній додаток з розрахунками в таблицях MS Excel; при захисті роботи студент не володіє навчальним матеріалом та/або відповіді на запитання відсутні.

Додаткові (заохочувальні) бали – до 10 балів.

Бальна система стимулювання поза аудиторної навчально-наукової активності здобувачів - це система додаткових балів, яку введено з метою заохочування здобувачів до планованої, систематичної роботи з поглибленого

опанування теоретичним матеріалом і стимулювання їх до творчого підходу та креативного мислення під час розв'язання практичних завдань, які передбачено цією дисципліною.

Поза аудиторна навчально-наукова активність здобувача є однією із форм самоосвіти (неформальна/інформальна) при формуванні результатів навчання цієї дисципліни та має бути підтверджена відповідним документом (диплом, сертифікат, свідоцтво тощо). Зміст поза аудиторних навчально-наукових активностей, за які можуть нараховуватися додаткові (заохочувальні) бали, повинні *корелювати з результатами навчання дисципліни*, зокрема за такі підтверджені види діяльності:

участь у студентських олімпіадах;

представлення результатів науково-дослідних робіт здобувача на студентських конкурсах, конференціях;

наявність власних розробок і підготовленої роботи та презентації в частині науково-дослідних та прикладних досліджень, які проводяться викладачем навчальної дисципліни та відповідають її спрямуванню;

участь у програмах здобуття неформальної/інформальної освіти (онлайн-курси, розміщені на відкритих навчальних платформах (наприклад, курс «Екологічна безпека та ризики для громад і територій в умовах війни» <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/environmental-security-and-risks/>, курс «Інтеграція кліматичних політик в Україні» <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/climate-policies-mainstreaming/>), воркшопи, вебінари, майстер-класи, тренінги тощо - за наявності відповідних сертифікатів);

інші види та форми активностей у контексті змісту та РН дисципліни.

Якщо результати навчання (знання й уміння), отримані здобувачем під час самоосвіти, відповідають повністю або частково корелюють (неповні, схожі, але зі спорідненої галузі знань тощо) із РН дисципліни, які перевіряються поточними контролями певного змістового модуля, викладач має право оцінити їх при складанні здобувачем з урахуванням цих додаткових балів, але не перевищуючи максимальний бал за цей поточний контроль відповідно до критеріїв оцінювання. Отримані додаткові бали додаються *понад тих балів*, які здобувач може отримати, виконавши всі обов'язкові види робіт і склавши усі поточні контролі, - ці додаткові бали можуть стати вирішальними для отримання більш високої оцінки за весь курс! Тому, **НАПОЛЕГЛИВО РЕКОМЕНДУЄМО** здобувачеві скористатися цією нагодою та підвищити свій загальний бал (*максимально до 10 балів*), отриманий після виконання всіх обов'язкових видів контрольних заходів.

Результати неформальної / інформальної освіти зараховуються згідно «Положення Запорізького національного університету про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти» (<https://e.surl.li/uoqtjo>).

Підсумковий контроль.

До підсумкового семестрового контролю допускаються здобувачі, яким на дату консультації перед цим контролем зараховано поточні контрольні заходи з усіх змістових модулів. Інакше, здобувач ліквідує існуючу поточну заборгованість на консультаціях і може бути допущений до підсумкового контролю за складеним графіком, узгодженим з екзаменатором та деканатом.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі заліку: здобувач проходить екзаменаційний тест на платформі СЕЗН ЗНУ Moodle та розв'язує ситуаційну задачу, включені в екзаменаційний білет, письмово готує відповіді на завдання білету та усно висвітлює свої відповіді екзаменатору.

Бальне оцінювання відповідей здобувача щодо розв'язку ситуаційної задачі враховує диференційований рівень розуміння (РР) ним опанованого навчального матеріалу на основі таксономії SOLO (Structure of the Observed Learning Outcomes - Структура результатів навчання, які можна спостерігати (як поведінку)), що дозволяє релевантно оцінити рівень сформованості практичної складової програмних результатів навчання (рекомендація МОНУ, лист №1/9-344 від 24.06.2020, <https://surl.li/uldlbv>):

- РР 1: «не знати / не розуміти» - 0 балів (не зараховано);
- РР 1+: «частково впоратися із завданням» - 7-11 балів (зараховано умовно);
- РР 2: «назвати / розпізнати / виконати дії» - 12 балів (зараховано);
- РР 3: «виконати послідовність дій / описувати» - 13-14 балів (зараховано);
- РР 4: «порівняти / показати зв'язки» - 14-15 балів (зараховано);
- РР 4+: «обґрунтувати / аналізувати» - 16-17 балів (зараховано);
- РР 5: «теоретизувати / генерувати гіпотези» - 18-19 балів (зараховано);
- РР 5+: «абстрагувати / створювати / формулювати» - 20 балів (зараховано).

Практичне завдання підсумкового контролю зараховується здобувачеві, якщо при відповіді на завдання продемонстровано рівень розуміння навчального матеріалу не нижче «РР 2».

Підсумковий контроль вважається *пройденим успішно*, якщо здобувачеві зараховано теоретичне (тестування) та практичне завдання, бали за які підсумовуються і він отримує від 24 до 40 балів, *інакше* бали за іспит не додаються до семестрової оцінки (вважаються рівними нулю), а *підсумкова оцінка із дисципліни є незадовільною*.

Загальна семестрова бальна оцінка за дисципліну складається як сума бальних оцінок за всі поточні контролі з усіх змістових модулів (з урахуванням додаткових балів за навчально-наукову активність) та за підсумковий контроль і не може перевищувати **100 балів**. Бальна оцінка переводиться у **національну** шкалу та шкалу **ECTS**.

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

6. Основні навчальні ресурси

Рекомендована література

Основна:

1. Мельник Л. Г. Зелена економіка (Досвід ЄС і практика України у світлі III і IV промислових революцій). Суми : Ун-т кн., 2018. 463 с.
2. Менеджмент міжнародного бізнесу в умовах Індустрії 4.0 : колективна монографія / за заг. ред. Д. Т. Бікулова, О. М. Олійника. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2024. 424 с.
3. Підвищення конкурентоспроможності ЄС: циркулярна економіка : монографія / за ред. О. Є. Кузьміна, О. Г. Мельник, Н. І. Горбаль. – Львів : Міські інформаційні системи, 2021. – 190 с. URL: <https://lpu.ua/sites/default/files/2021/pages/16673/monografiyalvivskapolitehnika.pdf>. (дата звернення: 21.08.2025).
4. Стратегія сталого розвитку : курс лекцій / Укладачі: О. М. Серікова, В. Ю. Колосков, О. М. Кондратенко. Харків : НУЦЗУ, 2021. 83. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/18306/1/Стратегія%20сталого%20розвитку%20Курс%20лекцій.pdf>. (дата звернення: 21.08.2025).
5. Стратегія сталого розвитку: Європейські горизонти [Електронний ресурс]: Підручник / І. Л. Якименко, Л. П. Петрашко, Т. М. Димань, О. М. Салавор, Є. Б. Шаповалов, М. А. Галабурда, О. В. Ничик, О. В. Мартинюк. Київ : НУХТ, 2022. 337 с. URL: https://rep.btsau.edu.ua/bitstream/BNAU/7990/1/strategiia_staloho.pdf. (дата звернення: 21.08.2025).
6. Сучасні вектори розвитку менеджменту міжнародного бізнесу : колективна монографія / за заг. ред. Д. Т. Бікулова, О. М. Олійника. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2023. 446 с.

Додаткова:

1. Алієва С. ЗЕЛЕНА ЕКОНОМІКА ТА СТАЛИЙ РОЗВИТОК. *TIME DESCRIPTION OF ECONOMIC REFORMS*. 2025. № 3. С. 6–10. URL: <https://doi.org/10.32620/cher.2025.3.01> (дата звернення: 21.08.2025).
2. Артемов В., Бахчеван Е., Бочко О. ЦИРКУЛЯРНА ЕКОНОМІКА - ВИКЛИК СУЧАСНОСТІ. *Економіка та суспільство*. 2023. № 58. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-17> (дата звернення: 21.08.2025).
3. Бас П. ЦИРКУЛЯРНА ЕКОНОМІКА: ЕКОЛОГІЧНА СТІЙКІСТЬ В ЕПОХУ ЕКОНОМІЧНИХ КРИЗ. *Наукові інновації та передові технології*. 2024. № 12(40). URL: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-12\(40\)-657-668](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-12(40)-657-668) (дата звернення: 21.08.2025).
4. Білоусько Т. ЦИРКУЛЯРНА ЕКОНОМІКА В КОНТЕКСТІ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ. *Економіка та суспільство*. 2024. № 65. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-52> (дата звернення: 21.08.2025).
5. Благун І. І., Кукурудз Н. Р., Чмелик В. Т. ЦИРКУЛЯРНА ЕКОНОМІКА: ДРАЙВЕРИ РОЗВИТКУ ТА ОЦІНКА ВПЛИВУ НА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНУ ТРАНСФОРМАЦІЮ В УКРАЇНІ. *Актуальні проблеми сталого розвитку*. 2025. Т. 2, № 4. С. 33–40. URL: [https://doi.org/10.60022/2\(4\)-4s](https://doi.org/10.60022/2(4)-4s) (дата звернення: 21.08.2025).
6. Благун І., Кукурудз Н., Чмелик В. ЦИРКУЛЯРНА ЕКОНОМІКА ЯК ІНСТРУМЕНТ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ. *Наукові інновації та передові технології*. 2025. № 5(45). URL: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-5\(45\)-605-617](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-5(45)-605-617) (дата звернення: 21.08.2025).
7. Боровик Ю. Т., Єлагін Ю. В., Полякова О. М. «ЗЕЛЕНА ЕКОНОМІКА»: СУТНІСТЬ, ПРИНЦИПИ, ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2020. № 69. URL: <https://doi.org/10.18664/338.47:338.45.v0i69.200551> (дата звернення: 21.08.2025).
8. Борщук Є., Лисачок А. ЗЕЛЕНА ЕКОНОМІКА В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ. *Věda a perspektivy*. 2021. № 1 (1). URL: [https://doi.org/10.52058/2695-1584-2021-1\(1\)-47-58](https://doi.org/10.52058/2695-1584-2021-1(1)-47-58) (дата звернення: 21.08.2025).
9. Галушкіна Т. П., Загороднюк К. Ю., Давій Ю. В. ЗЕЛЕНА МОДЕРНІЗАЦІЯ ЯК КЛЮЧОВИЙ ЧИННИК ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ. *Зелена економіка та низьковуглецевий розвиток: дорожня карта для України*. 2024. URL: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-448-4-15> (дата звернення: 21.08.2025).

10. Горбач Л. ЦИРКУЛЯРНА ЕКОНОМІКА ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗЕЛЕНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ: РЕГІОНАЛЬНИЙ ВИМІР. *Via Economica*. 2024. № 7. С. 103–111. URL: <https://doi.org/10.32782/2786-8559/2024-7-15> (дата звернення: 21.08.2025).
11. Дорош О. І., Кичма Р. Я., Лебедь Р. І. ОЦАДЛИВЕ ВИРОБНИЦТВО ТА ЦИРКУЛЯРНА ЕКОНОМІКА: СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ УПРАВЛІНСЬКИХ КОНЦЕПЦІЙ ПІДПРИЄМСТВ. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*. 2024. № 10. С. 117–122. URL: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.10.117> (дата звернення: 21.08.2025).
12. Драпак Т. І., Баб'яр В. П. ЦИРКУЛЯРНА ЕКОНОМІКА: МОЖЛИВОСТІ ТА БАР'ЄРИ. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2024. № 1 (10). С. 67–73. URL: <https://doi.org/10.32782/dees.10-12> (дата звернення: 21.08.2025).
13. Залуцька Х., Маслак Т. ЦИРКУЛЯРНА ЕКОНОМІКА: СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ ТА ХАРАКТЕРНІ РИСИ. *Наукові перспективи (Naukovi perspektivi)*. 2024. № 9(51). URL: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-9\(51\)-531-555](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-9(51)-531-555) (дата звернення: 21.08.2025).
14. Зварич І. Циркулярна економіка і глобалізоване управління відходами. *Журнал європейської економіки*. 2017. Т. 16, № 1 (60), січ. - берез. С. 41–57.
15. Колядич О. І. ЦИРКУЛЯРНА ЕКОНОМІКА І ПРОДУКТИВНІСТЬ: МАКРОЕКОНОМІЧНІ ЕФЕКТИ ПЕРЕХОДУ. *Актуальні проблеми сталого розвитку*. 2025. Т. 2, № 9. С. 42–50. URL: [https://doi.org/10.60022/2\(9\)-6s](https://doi.org/10.60022/2(9)-6s) (дата звернення: 21.08.2025).
16. Морозов В. І., Ішук О. В., Іоанно В. В. Зелена економіка та фінансова система: роль інвесторів у підтримці сталого розвитку. 2025. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14753146> (дата звернення: 21.08.2025).
17. Подзізей В. В., Тихонов О. В. ЗЕЛЕНА ЕКОНОМІКА ТА ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЯК ДРАЙВЕРИ СТРУКТУРНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2025. № 3 (18). С. 112–116. URL: <https://doi.org/10.32782/dees.18-17> (дата звернення: 21.08.2025).
18. Пішибельський В. В. ЗЕЛЕНА ЕКОНОМІКА НА ЗАСАДАХ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ: ЕКСТЕРНАЛІЇ ТА ДЕТЕРМІНАНТИ РОЗВИТКУ. *Журнал "Агросвіт"*. 2025. № 4. С. 175–180. URL: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2025.4.175> (дата звернення: 21.08.2025).
19. Тесленок І. М., Злат'єв К. Ю. ЦИРКУЛЯРНА ЕКОНОМІКА: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ. *Efektivna ekonomika*. 2024. № 6. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.6.52> (дата звернення: 21.08.2025).
20. Фесіна Ю.Г., Дзюбинська О.В. ЦИРКУЛЯРНА ЕКОНОМІКА – ЯК НОВА ПАРАДИГМА РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ. *Економічні науки. Серія "Регіональна економіка"*. 2020. Т. 1, № 15(59). С. 253–262. URL: [https://doi.org/10.36910/2707-6296-2018-15\(59\)-26](https://doi.org/10.36910/2707-6296-2018-15(59)-26) (дата звернення: 21.08.2025).
21. Хахула Б. В. «ЗЕЛЕНА ЕКОНОМІКА» – ОСНОВА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ. *ПРОДОВОЛЬЧІ РЕСУРСИ*. 2023. Т. 11, № 20. С. 256–264. URL: <https://doi.org/10.31073/foodresources2023-20-25> (дата звернення: 21.08.2025).
22. Шишпанова Н. О., Кормишкіна І. В. ЗЕЛЕНА ЕКОНОМІКА ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ РЕГІОНІВ. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*. 2024. № 10. С. 87–92. URL: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.10.87> (дата звернення: 21.08.2025).
23. Bakulina O., Ternopilka V. «Зелена» економіка як умова сталого розвитку. *Herald of Kiev Institute of Business and Technology*. 2021. Т. 48, № 2. С. 39–44. URL: <https://doi.org/10.37203/kibit.2021.48.06> (дата звернення: 21.08.2025).
24. Glushchenko A. GREEN ECONOMY AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT: A COMPARATIVE ANALYSIS OF CONCEPTS. *International scientific journal "Internauka". Series: "Economic Sciences"*. 2021. No. 8(88). URL: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2024-8-10224> (date of access: 21.08.2025).
25. Kolesnik O., Kochevoi M. Circular economy as a modern business philosophy. *Scientific Bulletin of Odessa National Economic University*. 2023. Vol. 3-4, no. 304-305. P. 106–111. URL: <https://doi.org/10.32680/2409-9260-2023-3-4-304-305-106-111> (date of access: 21.08.2025).
26. Okhrimenko I., Sabadash A. "GREEN" ECONOMY OF UKRAINE: OPPORTUNITIES FOR INVESTORS AND IMPACT ON THE DEVELOPMENT OF THE COUNTRY. *International scientific journal "Internauka"*. 2024. No. 2(157). URL: <https://doi.org/10.25313/2520-2057-2024-2-9671> (date of access: 21.08.2025).
27. Rishko M. GREEN ECONOMY IN THE ARCTIC: IS SUSTAINABLE DEVELOPMENT POSSIBLE?. *Herald UNU. International Economic Relations And World Economy*. 2025. No. 55. URL: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2025-55-15> (date of access: 21.08.2025).
28. Ruda M., Yaremchuk T., Bortnikova M. Circular economy is Ukraine: adaptation of European experience. *Management and Entrepreneurship in Ukraine: the stages of formation and problems of development*. 2021. Vol. 2021, no. 1. P. 212–222. URL: <https://doi.org/10.23939/smeu2021.01.212> (date of access: 21.08.2025).
29. Shebanin V., Reshetilov G. Circular economy of the region: theoretical aspect. *Ukrainian Black Sea region agrarian science*. 2021. Vol. 112, no. 4. P. 4–13. URL: [https://doi.org/10.31521/2313-092x/2021-4\(112\)-1](https://doi.org/10.31521/2313-092x/2021-4(112)-1) (date of access: 21.08.2025).
30. Zablotska R. O., Rusak D. M. Circular Economy in the Context of Transformational Change: Digitalization, Globalization, Innovation. *Business Inform*. 2024. Vol. 8, no. 559. P. 113–120. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-8-113-120> (date of access: 21.08.2025).

Інформаційні ресурси

1. Всесвітня рада бізнесу із сталого розвитку (WBCSD): сайт. URL: <http://www.wbcsd.org>.

2. Глобальна ініціатива відповідального лідерства (Global Responsible Leadership Initiative (GRLI) URL: www.grli.org
3. Державна екологічна інспекція України : сайт. URL: <https://www.dei.gov.ua>.
4. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
5. Міністерство економічного розвитку і торгівлі. Офіційний веб-сайт. URL: <http://www.me.gov.ua>
6. Eurostat : сайт. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat>.

7. Регуляції і політики курсу

Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування практичних занять. Студенти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, мусять впродовж тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущені завдання мають бути відпрацьовані на найближчій консультації впродовж тижня після пропуску. Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання шляхом виконання індивідуального письмового завдання.

Студенти, які станом на початок екзаменаційної сесії мають понад 70% невідпрацьованих пропущених занять, до відпрацювання не допускаються.

Політика академічної доброчесності

Усі письмові роботи, що виконуються слухачами під час проходження курсу, перевіряються на наявність плагіату за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення. Відповідно до чинних правових норм, плагіатом вважатиметься: копіювання чужої наукової роботи чи декількох робіт та оприлюднення результату під своїм іменем; створення суміші власного та запозиченого тексту без належного цитування джерел; рерайт (перепародування чужої праці без згадування оригінального автора). Будь-яка ідея, думка чи речення, ілюстрація чи фото, яке ви запозичуєте, має супроводжуватися посиланням на першоджерело.

Виконавці індивідуальних дослідницьких завдань обов'язково додають до текстів своїх робіт власноруч підписану Декларацію академічної доброчесності.

Роботи, у яких виявлено ознаки плагіату, до розгляду не приймаються і відхиляються без права перескладання. Якщо ви не впевнені, чи підпадають зроблені вами запозичення під визначення плагіату, будь ласка, проконсультуйтеся з викладачем.

Висока академічна культура та європейські стандарти якості освіти, яких дотримуються у ЗНУ, вимагають від дослідників відповідального ставлення до вибору джерел. Посилання на такі ресурси, як Wikipedia, бази даних рефератів та письмових робіт (Studopedia.org та подібні) є неприпустимим. Рекомендовані бази даних для пошуку джерел:

Електронні ресурси Національної бібліотеки ім. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua>

Цифрова повнотекстова база даних англomовної наукової періодики JSTOR: <https://www.jstor.org/>

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті

Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). Будь ласка, не забувайте активувати режим «без звуку» до початку заняття.

Під час виконання заходів контролю (термінологічних диктантів, контрольних робіт, іспитів) використання гаджетів заборонено. У разі порушення цієї заборони роботу буде анульовано без права перескладання.

Комунікація

Базовою платформою для комунікації викладача зі студентами є Moodle.

Важливі повідомлення загального характеру – зокрема, оголошення про терміни подання контрольних робіт, коди доступу до сесій у CiscoWebex та ін. – регулярно розміщуються викладачем на форумі курсу. Для персональних запитів використовується сервіс приватних повідомлень. Відповіді на запити студентів подаються викладачем впродовж трьох робочих днів. Для оперативного отримання повідомлень про оцінки та нову інформацію, розміщену на сторінці курсу у Moodle, будь ласка, переконайтеся, що адреса електронної пошти, зазначена у вашому профайлі на Moodle, є актуальною, та регулярно перевіряйте папку «Спам».

Якщо за технічних причин доступ до Moodle є неможливим, або ваше питання потребує термінового розгляду, направте електронного листа з позначкою «Важливо» на адресу a.n.oleynick@gmail.com. У листі обов'язково вкажіть ваше прізвище та ім'я, курс та шифр академічної групи.

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ 2025-2026 н. р. доступний за адресою: <https://tinyurl.com/yckze4jd>.

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти

і проводиться відповідно до Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9tve4lk>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (в тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9pkmmp5>. Підстави та процедури відрахування студентів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ycds57la>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/57wha734>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/yd6bq6p9>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9r5dpwh>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марти Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ Запорізького національного університету: **Банах Віктор Аркадійович**
Електронна адреса: vbanakh@znu.edu.ua
Гаряча лінія: Тел. (061) 227-12-48

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ydhcsagx>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА: <http://library.znu.edu.ua>. Графік роботи абонементів: понеділок-п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE): <https://moodle.znu.edu.ua>

Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресою: moodle.znu@znu.edu.ua.

У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу.

Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: <https://sites.znu.edu.ua/child-advance/>